ידו על כתף חבירו ויד חבירו על כתיפו ותולה ומפשיט גלוסטרא דתנן[א] אנגר שיש בראשו גלוסטרא ר' יהושע אומר שומטה מן פתח זה ותולה בחבירו בשבת ר' טרפון אומר הרי הוא ככל הכלים ומיטלטל בחצר מדוכה הא דאמרן אמר רבה ממאי דילמא לעולם אימא לך לאחר התרת כלים נשנו קנים טעמא מאי משום איעפושי בהאי פורתא לא מיעפש מקלות אפשר כר' אלעזר גלוסטרא כדרבי ינאי דאמר רבי ינאי בחצר שאינה מעורבת עסקינן רבי יהושע סבר תוך הפתח כלפנים דמי וקמטלטל מנא דבתים בחצר ור' טרפון סבר תוך הפתח כלחוץ דמי ומנא דחצר בחצר קא מטלטל מדוכה ר' נחמיה היא: **מתני'** בכל הכלים ניטלין לצורך ושלא לצורך גר' נחמיה אומר אין ניטלין אלא לצורך: **גמ'** מאי לצורך ומאי שלא לצורך אמר דרבה לצורך דבר שמלאכתו להיתר לצורך גופו שלא לצורך דבר שמלאכתו להיתר לצורך מקומו ודבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו אין לצורך מקומו לא ואתא רבי נחמיה למימר ואפילו דבר שמלאכתו להיתר לצורך גופו אין לצורך מקומו לא אמר ליה רבא לצורך מקומו שלא לצורך קרית ליה אלא אמר רבא הלצורך דבר שמלאכתו להיתר בין לצורך גופו בין לצורך מקומו שלא לצורך ואפי' מחמה לצל ודבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו ולצורך מקומו אין מחמה לצל לא ואתא רבי נחמיה למימר ואפילו דבר שמלאכתו להיתר לצורך גופו ולצורך מקומו אין מחמה לצל לא יתיב רב ספרא ורב אחא בר הונא ורב הונא בר חנינא ויתבי וקאמרי לרבה אליבא דרבי נחמיה הני קערות היכי מטלטלינן אמר להו רב ספרא מידי דהוה אגרף של רעי אמר ליה אביי לרבה למר אליבא דרבי נחמיה הני קערות היכי מטלטלינן להו אמר ליה רב ספרא חברין תרגמה מידי דהוה אגרף של רעי איתיביה אביי לרבא[ז] מדוכה אם יש בה שום מטלטלין אותה ואם לאו אין מטלטלין אותה הכא במאי עסקינן מחמה לצל איתיביה ושוין שאם קיצב עליו בשר שאסור לטלטלו הכא נמי מחמה לצל והא דתנן[ט] האין סומכין את הקדירה בבקעת וכן בדלת והא בקעת דביום טוב דבר שמלאכתו להיתר הוא אלמא דבר שמלאכתו להיתר בין לצורך גופו בין לצורך מקומו אסור התם (א) מאי טעמא כיון דבשבת דבר שמלאכתו לאיסור הוא גזירה יו"ט אטו שבת וכי תימא שבת גופיה תישתרי דהא דבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו ולצורך מקומו שרי והני מילי היכא דאיכא תורת כלי עליו היכא דליכא תורת כלי עליו לא ומי גזרינן והתנן[י] משילין פירות דרך ארובה ביום טוב אבל לא בשבת ומי לא גזרינן והתנן[כ] אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד אמר רב יוסף לא קשיא הא ר' אליעזר הא רבי יהושע דתניא אותו ואת בנו שנפלו לבור ר' אליעזר אומר מעלה את הראשון על מנת לשוחטו ושוחטו והשני עושה לו פרנסה במקומו בשביל שלא ימות ר' יהושע אומר מעלה את הראשון על מנת לשוחטו ואינו שוחטו ומערים ומעלה את השני רצה זה שוחט רצה זה שוחט [מ]ממאי דילמא עד כאן לא קאמר ר' אליעזר התם אלא דאפשר לפרנסה אבל היכא דלא אפשר לפרנסה לא אי נמי עד כאן לא קאמר רבי יהושע התם דאפשר בהערמה אבל היכא דלא אפשר בהערמה לא אלא אמר רב פפא לא קשיא הא בית שמאי הא בית הלל דתנן בית שמאי אומרים

אין

ידו על כתף חברו. דלא מטלטלי מקלות: **גלוסטרא דתנן רבי יהושע אומר נגר שיש בראשו גלוסטרא.** שראשו עב וראוי לדוך בו שום ונועלין בו דלת: **שומטה מפתח זה ותולה בחברו.** ואע"ג דלריך לגופו לתלותו בחברו ולנעול בו שומטו ע"י גרירה אבל טלטול גמור לא ואע"פ שמלאכתו להיתר לא שרי ליה לצורך גופו: **מדוכה הא דאמרן.** לעיל (קכג:) אע"ג דשנייה רבה לעיל מחמה לצל ואביי שנייה לצורך מקומו שינויי דחיקי נינהו אלא קודם התרת כלים נשנו: **קנים טעמא מאי.** מסדרין אותם במערכה: **משום איעפושי.** דלא סמכינן אניקא ומשום ההוא פורתא שהישנה מתעכבת בלא קנים מלילי שבת לשבת והחדשה משבת למוצ"ש לא מיעפשי: **כדר"א.** מניח ידו על כתף חבירו: **שאינה מעורבת.** שהרבה בתים פתוחים לה ולא עירבו דכלים ששבתו בבתים אסור להוציאן לחצר ושבתו בחצר מותר לטלטלן בחצר שהחצר כולו רשות לעצמו הוא והבתים מיוחדים לכל איש ביתו: **תוך הפתח.** שנטל הנגר משם: **וקא מטלטל מנא דבית בחצר.** הלכך שומטה אין דטלטול מן הצד הוא אבל טלטול גמור לא: **מדוכה רבי נחמיה היא.** דאמר בעירובין (דף לה.) אפילו טלית ואפי' תרווד אין ניטלין אלא לצורך תשמיש המיוחד: **מתני'** ה"ג במתניתין **כל הכלים ניטלין לצורך כו':** **גמ' מאי לצורך ומאי שלא לצורך אמר רבה כו'.** לצורך דשרי תנא קמא היינו דבר שמלאכתו להיתר ומטלטלו לצורך גופו: **שלא לצורך דבר שמלאכתו להיתר.** ומטלטלו שלא לצורך גופו אבל צריך למקומו: **ודבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו.** הוא דאיסתראי אם צריך לו למלאכת היתר אבל שלא לצורך גופו ואע"ג דצריך למקומו לא. ורבה לטעמיה דאמר לעיל (דף קכג:) גבי קורנס של נפחים נמי מותר לצורך גופו: **א"ל רבא כו' אלא אמר כו'.** ולרבא דמוקי אליבא דרבי נחמיה דלצורך גופו ולצורך מקומו מותר ע"כ האי לצורך גופו כגון שזה התשמיש מיוחד לו דתניא לקמן בפרק חבית (דף קמו.) רבי נחמיה אומר אפילו תרווד ואפילו טלית אין ניטלין אלא לצורך תשמישן וצורך מקומו נמי לרבא כצורך גופו ותשמישו דמי ולרבה צורך גופו הוא דשרי רבי נחמיה ודוקא לתשמיש המיוחד לו ובין לרבה ובין לרבא דוקא דבר שמלאכתו להיתר אבל דבר שמלאכתו לאיסור אפילו לצורך גופו לא שרי רבי נחמיה דהאי צורך גופו לאו תשמיש המיוחד לו הוא דהא מיוחד למלאכת איסור: **לרבה אליבא דרבי נחמיה.** דאמר דבר שמלאכתו להיתר לצורך מקומו לא: **הני קערות.** לאחר אכילה היכי מטלטלי להו לסלקן מלפניהו: **ואם לאו אין מטלטלין אותה.** בשלמא לרבה כגון דאין צריך לגופה [אלא למקומה] אלא לדידך אמאי: **וכן בדלת.** אוקימנא במסכת ביצה[ס] וכן הדלת אין סומכין בבקעת. וביו"ט קיימי: **והא בקעת ביו"ט מלאכתה להיתר היא.** דלהסקה חזי וקיימא וקאסר לטלטלה לצורך גופו למלאכה אחרת וכל שכן לצורך מקומה: ומשני התם (ב) **טעמא כיון דבשבת.** אסור דהא בקעת בשבת מלאכתה לאיסור היא ביום טוב נמי אסור גזירה יו"ט אטו שבת: **משילין פירות דרך ארובה ביום טוב.** בהדיא תנן אבל לא בשבת. פירות השטוחים על הגג לייבשן וראה גשמים ממשמשים ובאין משילין לחצר דרך ארובת הגג דלא טריחא מילתא דנופלין מאליהן. אלמא דלא גזרינן. ופרכינן ומי לא גזרינן והתנן אין בין כו': **לא קשיא הא.** דתנן משילין דשרי טירחא ביו"ט משום איבוד ממון רבי יהושע היא שהתיר להעלות בהמה בהערמה מן הבור: **והא.** דתנן אין בין כו' ר"א היא: **דאפשר בהערמה.** דמיחזי כמאן דעביד לצורך יו"ט אבל גבי משילין דליכא הערמה לדמויי להתירא לא:

אין

הא ר"א. הכא דאין בין אע"ג דבפ"ק דמגילה (דף ז:) דייקינן עלה הא לענין מכשירי אוכל נפש זה וזה שוין וקאמר מתני' דלא כרבי יהודה ור"א סבירא ליה כר"י ועדיפא מדרבי יהודה כדאמר בריש חולין (לקמן דף קלו:) איכא למימר דההוא תנא סבר לה כוותיה במדא דגזרינן יו"ט אטו שבת ופליג עליה במכשירין ועוד יש לומר דאין בין דפ"ק דמגילה מיירי במילי דאורייתא ואין בין דהכא היינו דתנן במשילין (ביצה ד' לו:) דמיירי במילי דשבות ואיתו מענין אחד תדע דהכי פריך עלה בפ' משילין כדפריך הכא בשמעתא ולא פריך בפ"ק דמגילה והא דדייק התם הא לענין מכשירין זה וזה שוין לא דייק בפרק משילין:

הא

מסורת הש"ס

א) כלים פי"א מ"ד [ושם ליתא להכך תיבות נגר שיש בראשו], ב) [לעיל לו. וש"נ], ג) [גי' הרי"ף והרא"ש אביי], ד) [לעיל קכב. קכג:], ה) [שם: וביצה יא.], ו) ביצה לב:, ז) ביצה לה: לו., ח) לקמן קלו: ביצה כח. לו: מגילה ז: [תוספתא דמגילה פ"א], ט) ביצה לו. [תוספתא ביצה פ"ג], י) [ביצה לז. ע"ש], כ) [לקמן קמו.], ל) [רש"ל], מ) [דף לג.].

הגהות הב"ח

(א) גמ' התם היינו טעמא כיון דבשבת: (ב) רש"י ד"ה ומשני התם היינו טעמא:

גליון הש"ס

גמ' ומי גזרינן והתנן משילין. ע"ל דף כג ע"ב תוספות ד"ה גזירה:

רבינו חננאל

ויעל כתף חבירו לתלות הפתח בו ולהפשיטו. וכן גלוסטרא, היא משנה בכלים פרק י"א שאסר ר' יהושע לטלטלה בשבת. תוספתא בכלים בתחילה בבא מציעא קלוסטרא ר' טרפון מטמא והחכמים מטהרין. ברוריה אמרה שומטה מפתח זו ותולה בחבירו בשבת, כשנאמרו דברים לפני ר' יהושע אמר יפה אמרה ברוריה. והוא בענין הזה בעירובין בסופו. מדוכה זו שאמרנו למעלה, אילו כולן כלים הן ויקדים התרת כלים נשנו אסור לטלטלן בשבת, [א]אבל אחר התרת כלים מותרין הן. וחלק רבא על רבי אלעזר ואמר דלמא אחר התרת כלים נישנו ואסורין הן לעולם, ודבריו פשוטין הן. [מתני'] **כל הכלים הניטלין לצורך**, ניטלין לצורך ושלא לצורך כו'. פירש (רבא) [רבה] משנה זו, לצורך דבר שמלאכתו להיתר, כגון קערות וכוסות וכדומה להן שמותר לבתחילה לטלטלן לאכול ולשתות בהן, הללו מותרין לטלטלן בין לצורך גופו לאכול בהן, בין לצורך מקומו לפנותן כדי לישב במקומן. דבר שמלאכתו לאיסור, כגון קורנס של נפחים וכדומה לו. לצורך גופו לאכל בהן (מותר) [כגון] לפצוע בו אגוזין מותר, אבל לצורך מקומן אסור. ורבי נחמיה אמר אפילו דבר שמלאכתו להיתר, כגון קערות וכדומה להן, לצורך גופו לאכול בהן מותר, אבל אחר שיאכל בהן אסור לטלטלן [לצורך] מקומן. ועל זה הקשה ליה אביי לרבה, למר אליבא דר' נחמיה הני קערות, כלומר שאינו מטלטלן אלא לצורך אכילה בהן, אחר שיאכל אדם, היאך מטלטלן ומסלקן מן [נ"א: מעל] השולחן. והשיבו לו כבר נתקשה זה לרב ספרא חברין, ופירק מידי דהוה אגרף של רעי שמותר לטלטל לדברי הכל. דתניא בתוספתא גרף של רעי ושל מימי רגלים נוטלן ושופכן וכו'. ובזמן שאמר רבה דברים הללו השיבו (רבה) [רבא] לצורך מקומו שלא לצורך קרית ליה. אלא אמר [רבא] לצורך דבר שמלאכתו להיתר בין לצורך גופו בין לצורך מקומו, שלא לצורך אפילו מחמה לצל, ודבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו ולצורך מקומו אין מחמה לצל לא. ואתא ר' נחמיה למימר דאפילו דבר שמלאכתו להיתר לצורך גופו ולצורך מקומו אין, מחמה לצל לא. מותיב אביי (לרבה) [לרבא] לדידך דאמרת דבר שמלאכתו לאיסור אפילו לצורך מקומו מטלטל, והרי מדוכה שאינה מטלטלת אלא לצורך גופה אם יש בה שום, אבל אין בה שום לצורך מקומה אסור לטלטלו. ופירק ליה הכא במאי עסקינן בשצריך לטלטלה, להסירה מן החמה שלא תיבקע ולהניחה בצל. וכן שאר השמועה כולה פשוטה היא. והלכתא כרבנן וכדמוקים לה (רבה) [רבא] דהכין סוגיא דשמעתא כולה.

עין משפט נר מצוה

יח א מיי' פכ"ו מהלכות שבת הלכה ט סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שיג סעיף א:

יט ב ג מיי' פכ"ה שם הלכה ג סמג שם טוש"ע או"ח סימן שח סעיף ד:

כ ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:

כא ה מיי' פ"ד מהלכות יו"ט הלכה יא טור שו"ע או"ח סימן תקב סעיף ג:

כב ו מיי' פכ"ה מהל' שבת הלכה ו טוש"ע או"ח סימן שח סעיף ז:

כג ז מיי' פ"ה מהלכות יו"ט הלכה ה טור שו"ע או"ח סימן תקכא סעיף א:

כד ח טוש"ע או"ח סימן תצח סעיף ז:

כה ט מיי' פ"א מהלכות יו"ט הלכה א סמג לאוין עה טוש"ע או"ח סימן תצה סעיף א:

מוסף רש"י

אין סומכין את הקדירה בבקעת. קסבר לא נתנו עלים אלא להסקה לפיכך מוקצין הן אצל כל תשמיש (ביצה לב:). **משילין פירות דרך ארובה.** מי שיש לו תאנים וצמוקים שטוחין על גגו להתייבש וראה גשמים ממשמשין ובאין, התירו לו לטרוח ולהשליך דרך ארובה שבגג והן נופלין לארץ דליכא טרחא יתירה, ודוקא ארובה דכל ארובה מלמעלה למטה היא בתקרת הגג אבל חלון כגון גג שמוקף מחילה וחלון בכותל וצריך להגביהו עד החלון ולהשליכו לא טרחינן (ביצה לה:). **אין בין יו"ט לשבת.** להיות מותר למלאכה ביו"ט מה שאסור בשבת, אבל לענין עונשין יש הרבה, שזה בסקילה ובכרת וזה בלאו גרידא (מגילה ז:). **אותו ואת בנו שנפלו לבור.** ביו"ט, ואין שניהם ראויים לשחיטה ביום אחד (לעיל קיז: ובעי"ן ביצה לז.). **ואינו שוחטו.** שמולה לו עילה שמא חברו שמן ממנו (לעיל קיז:). **דאפשר בהערמה.** דלא מוכחא מילתא דלהצלה מתכוין, דהרואה אומר הראשון שהעלה כחוש הוא והשני יפה הימנו (ביצה לז.). **אבל היכא דלא אפשר בהערמה.** דהכל יודעין שלא ישחטם ואינו עושה אלא להציל, ומחזי כאיסור יו"ט (שם).

א) דברי רבינו כמות שהם אין להם הבנה ונראה דל"ל אבל רבה אמר דלאחר התרת כלים וכו'.